

וארטים לפרשת השבוע

לה פסוקים א ה. ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם וגו' ששת ימים תעשה מלאכה וגו' ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל וגו'. רש"י כתב הקדים להם שבת למשכן בשביל לומר שאין משכן דוחה שבת. ויש להקשות הא לעיל בכי תשא פרק לא מתחילתה עד פסוק יג וכתב קודם ענין המשכן ורק לבסוף שבת, וקשה למה שם לא הקדים שבת ללמדנו שלא דוחה שבת; וי"ל דמצינו ברכות ו. וכתב רש"י של ישראל כתוב שמע ישראל, וכתב רש"י של הקב"ה כתוב מי כעמד ישראל, והיינו שאצלנו אנו משבחים את הקב"ה ואצל הקב"ה הוא משבח אותנו, וכע"ז מצינו נמי בגר"א שלחג הפסח ישראל קוראים פסח ע"ש פסח הקב"ה, ואילו אצל הקב"ה זה נקרא חג המצות ע"ש שישאל מקיימים המצוות וכן בפרשת פנחס כתוב שהקב"ה מצווה למשה נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים, ואילו כשמשה מצווה את ישראל הוא אומר נקום נקמת ה'. וא"כ הכל מובן שביכי תשא זה ציווי של הקב"ה למשה לכן פתח בתחלה במשכן שמעיד על גדלות ישראל שהקב"ה סלח לנו והקב"ה משרה שם שכנינו, והשבת שהיא אות למעשה בראשית שהקב"ה ברא את העולם, אז זה שבת לקב"ה אז זה נכתב אח"כ, משא"כ כאן ויקהל משה להודיע לעם ישראל אז בתחילה משבח למעשה בראשית ורק לאחר"כ מביא המשכן שבנו ישראל שהוא שבת לישראל. ושלל לא יחסר.

לה א. ויקהל משה וגו' ששת ימים תעשה מלאכה. פרש"י הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת. והנה יש להקשות דבפרשת כי תשא נאמר ציווי הקמת המשכן אח"כ נאמר אך את שבתותי תשמרו ומה הטעם הקדים שם מלאכת המשכן לשבת; וי"ל דאיתא בחגיגה ג: שהקב"ה מחבב בדרכיו את ישראל, וישראל מחבבין לקב"ה, והדוגמאות בחז"ל הן רבות א. בתפילין של ישראל כתוב שמע ישראל והיינו שבת לקב"ה. ואילו בתפילין של הקב"ה כתוב מי כעמד ישראל גוי אחד. וכן בפרשת פנחס כתוב שהקב"ה מצווה למשה נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים, ואילו כשמשה מצווה את ישראל הוא אומר נקום נקמת ה'. וכן חג הפסח ישראל קוראים לו חג הפסח משום שפסח הקב"ה, ואילו בתורה הוא נקרא חג המצות ע"ש ישראל שמקיימים בו מצוות אכילת מצות, כן ביאר הגר"א. ולפי"ז י"ל דהנה המשכן הוא גדולה לישראל, שהקב"ה משרה שכנינו בינינו, ואילו השבת היא אות על מעשה בראשית שברא הקב"ה את העולם. ולכך בכי תשא שזה ציווי הקב"ה, קודם נאמר השבח של ישראל ואח"כ האות של הקב"ה. משא"כ בויקהל שזה ציווי של משה נאמר קודם שבת של הקב"ה ורק אח"כ משכן. מרבי משה גפן זצ"ל

לה א. ויקהל משה. אומר רש"י למחרת יו"כ, וממשיך רש"י ואומר ששת ימים, הקדים להם אזהרת שבת למשכן לומר שאין דוחה את השבת. וקשה מדוע היה לו לומר שזה היה למחרת יו"כ? וי"ל דאיתא בחז"ל ויקהל משה, שמשה יקהל את העם וילמדם הלכות שבת בשבת והלכות חג בחג. ולפי"ז קשה מנלן שבאמת אין משכן דוחה את השבת, אולי מה שהביא להם הלכות שבת כי זה היה בשבת ויש דין ללמוד הלכות שבת בשבת. ולכך אומר רש"י שזה היה למחרת יו"כ ואיתא בראש השנה כ. שא"א שיו"כ ושבת יהיו בזאח"ז משום ירקא וכו' לכך פירש למחרת יו"כ הוי, וא"כ בהכרח מה שהקדים שבת הוא לומר שמשכן איתו דוחה שבת. מתלמידי הבעש"ט.

לה ג. לא תבערו אש בכל מושבתים ביום השבת. הגמ' בשבת קיט: אומרת אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת. וכתב החיד"א שדבר זה מרומז בפסוק זה דהיינו לא יבער אש במקום ששומרים את השבת. ויש לבאר מה הטעם שהמחלל שבת נענש בעונש זה של שריפה. וי"ל ע"פ המד"ר ששבת באה לפני הקב"ה ואמרה שאין לה בן זוג אמר לה הקב"ה כנסת ישראל היא בן זוגך, וא"כ שבת וישראל הוי כבני זוג ובני זוג כתוב בהם זכו שכניה בנייהם לא זכו אש אוכלתן. בן יהוידע.

לה ג. לא תבערו אש בכל מושבתים ביום השבת. מתוך המט' מלאכות הזהיר הקב"ה אזהרה מיוחדת על הבערת אש. ומה שונה הבערת אש משאר מלאכות; וי"ל, אומר רבי יונתן איבשיץ, דבלוחות הראשונות נתן הקב"ה טעם לשמירת שבת זכר

למעשה בראשית דכתיב שם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וינח ביום השביעי וגו' ע"כ ברח ה' את יום השבת, והיינו ע"ש שנח במעשה בראשית עשה את השבת. וסברה זו ניתנת להאמר בכל המלאכות שהקב"ה נח בהם במעשה בראשית. אמנם האש נבראה במוצ"ש, וא"כ היה צד להתיר ד"ז כי הקב"ה לא נח ממנו ביום השביעי, לכן הוצרך לאו מפורט. וזה מתאים גם לאחר לוחות שניתנו זכר ליציאת מצרים שאין חילוק בין אש לשאר מלאכות.

לה ח. ושמון למאור ונשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים: מה הטעם ששמן הוא למאור בפתח ולא למאור בשווא כמו בשמן המשחה? י"ל דהנה האמת היא שהשמן לא היה למאור וכדברי הגמ' וכי לאורה הוא צריך (רש"י ריש בהעלותך). וא"כ זה מה שכתוב כאן שמן הוא למאור כלומר לא למאור. וכדברי המג"א בהלכות ר"ה שייאמר זכרינו לחיים בשווא ולא לחיים בפתח כי בפתח הכוונה היא לא חיים ח"ו.

לה כד. כל מרים תרומת כסף ונחושת הביאו את תרומת ה'. הנה כאן לגבי כסף ונחושת אמר כל מרים לשון הרמה, ואילו לגבי זהב בפסוק כב כתוב איש אשר הניף תנופת זהב לה'. מדוע הזכיר כאן לשון הרמה וכאן לשון תנופה? וי"ל, אומר רבי שלמה קלוגר, דהזהב היה לכפר על מעשה העגל, וכדברי חז"ל יבוא זהב שבמשכן וכיפר על זהב שבעגל. והנה כל הקרבנות הבאים לכפר טעונים תנופה וזה היה בהב. משא"כ כסף ונחושת שהיה נדבה לא צריך תנופה אלא הרמה.

לה כו. וכל הנשים אשר נשא ליבן אותה בחכמה טוו את העינים. ובגמ' בסוטה יב. מבואר שהחכמה הזאת נעשית ע"י מרים. ואומר רבי חיים קניבסקי שזה מרומז בפסוק והנשים וגו' בחכמה. ומרים היתה חכמה כי היא הייתה מילדת, ומילדת נקראת חכמה, כי כתוב איזהו חכם הרואה את הנולד.

לה כז. וכל הנשים אשר נשא ליבן אותה בחכמה טוו את העינים. אומר רש"י היא היתה אומנות יתירה שמעל גבי העינים טווין אותם. בשבת צט. מבואר שטויה מיוחדת זו היתה רק ביריעות העליונות, משא"כ ביריעות התחתונות עשו טויה בתלוש. ויש לעיין מה הטעם בזה, ועוד קשה מדוע עשו טויה כ"כ מיוחדת שטוו מעל גבי העינים והיא אומנות יתירה, למה שלא יטוו את הכל בתלוש? וי"ל על ב' הקושיות. דהנה מצינו שעשיית המקדש הוי מצוות עשה שהזמן גרמא, שהא אין בונים את המקדש בלילה, וא"כ נשים פטורות מזה וכל מה שנשים פטורות שוב אינן יכולות לעשותן. אבל במה שמעבא את הקמת המשכן גם נשים חייבות כי הן צריכות את המשכן בשביל קרבנות כגון קרבן יולדת וכדומה. ורק דברים שאינם מעכבים בעצם המשכן בזה נשים פטורות. ומכיוון שפטורות אינן יכולות לעשותן. והנה מצינו בשבת כח. שעיקר המשכן היו היריעות התחתונות. ולכן את היריעות התחתונות יכלו הנשים לעשותן שהרי יש מעכבות בעצם הקמת המשכן ולזה נשים ג"כ זקוקות בשביל קרבן, משא"כ היריעות העליונות שהן אינן מעכבות לא יכלו הנשים לעשות. אולם כל זה שלא יכלו לטוות היריעות העליונות שאינן מעכבות זה רק באופן של טויה בתלוש כדרךן שבוה הן הוי פטורות משום שיריעות עליונות לא מעכבות, אבל לטוות מעל גבי העינים שהיא חכמה ולא מלאכה הרי זה כמו דבר שנעשה מאילו ולכן רק באופן זה יכלו הנשים לעשות. צנת פענח.

לה כז. והנשיאים הביאו אבני השוהם. התרגום יונתן כאן וכן מובא ביומא עה שהנשיאים הכוונה העננים והיינו שהעננים הביאו את אבני השוהם. וביאורו שזה הגיע להם יחד עם המן. ומקשים כולם מדוע זה נקרא שהנשיאים הביאו הרי העננים הביאו ד"ז? ויש ליישב ע"פ גיטין לה. מעשה באדם שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה שנותן בצורת זהב נאבד והיא נשבעה בחיי ילדיה שלא הנתה מזה ומתו ילדיה למרות שלא שיקרה כי לא ידעה שהיא אפתה את זה בטעות בתוך הלחם והיא הרוויחה מעט את המקום של הדינר בלחם שאפתה. חזינן שרווח מועט זה נחשב הנאה, א"כ גם אצל הנשיאים כיוון שהאבני שוהם ירדו להם יחד עם המן היה להם באותו היום להם מועט מכל יום כי העומר היה מעשירית האיפה וכעת היה להם מעט פחות מעשירית האיפה כי חלק תפס האבנים, נמצא שזה נחשב שהנשיאים נתנו משלהם. חתם סופר.

לו ו. ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמור איש ואישה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש. הגמ' בשבת צו: לומדת מכאן איסור הוצאה מרה"י לרה"י. רמז נפלא מטעמי המקרא על פסוק זה הנה כידוע אדם מתחייב על הוצאה רק כשעקר חפץ שמונח ע"ג מקום הרחב ד' על ד' והניח במקום רחב ד' על ד'. וזה טעמי המקרא של פסוק זה: מונח רביעי. ורק. מונח רביעי. לרמז שהעקירה וההנחה מוצרך להיות מונח רביעי. והיינו על מקום דע"ד. מאת הבחור הגאון רבי שמעון משה מלמד בשם היחלל אליהו לרבי אליהו דיסקין.

לו ו. ויצו משה ויעבירו קול במחנה. בגמ' בשבת צו: אמרו שכאן משה ציווה להם לא להוציא מרה"י לרה"י. לכאורה קשה מדוע הזהירים על איסור הוצאה רק לאחר שהביאו את נדבת המשכן? ויתרץ ע"כ הפני"י, שרק לאחר שגילה שיש מאת אדנים כיכר כסף, מזה ידע שמספר בני"י הוא 60 ריבוא, וכמ"ש ברש"י לח כו, שמאת כיכר כסף עולה לחשבון של 600 אלף חצאי שקלים, ממילא נודע לו שזה רה"ר שדינו בשישים ריבוא, וא"כ יש איסור הוצאה.

לו א. ויעש בצלאל את הארון וגו'. וברש"י לפי שנתן נפשו על המלאכה יותר משאר החכמים נקראת על שמו. ויש לדקדק היכן ראה רש"י שנתן ע"ז נפשו יותר מכל החכמים? וי"ל דהנה נפסק דהמורה הוראה לפני רבו חייב מיתה. והנה בגמ' בברכות נה. מבואר שמשה הורה ובצלאל לעשות קודם ארון וכלים ואח"כ משכן, ובצלאל אמר לו: שמא כך אמר לך הקב"ה קודם משכן ואח"כ כלים, ובוזה מסר נפשו שהורה הוראה בפני רבו.

לו ה. ויבא את הבדים בטבעות על צלעות הארון. מבואר ביומא עב. שהמסיר בדי ארון לוקה. ויש להבין למה שונים בדי הארון מבדי המזבח והשולחן ששם לא נצטוו שיהיו שם תמיד, ולא היו נותנים בהם רק כשהיו נושאים אותם; וי"ל, אומר המשך חכמה ע"פ שיטת הרמב"ם, שבמקדש הוצרכו להדליק את המנורה ביום כדי שלא יחשבו שלאורה הוא צריך ויבינו שזה דין להדליק ולא בשביל האור ולכן גם ביום שיש אור מדליק. וכשם שביום אינו בשביל אור כך בלילה. והנה בארון זה אותו הדין כי לא היו צריכים בדין לשאת אותו כי הארון נושא את נושאו (סוטה לה:). לכן הוצרכו שיהיה תמיד ואף פעם לא יסורו לומר שזה לא קשור לנשיאה שלו כי לא צריך כלל לשאת אותו.

לו כט. ויעש את שמן המשחה קודש ואת קטורת הסמים טהור. יש לעמוד על הבדלי הלשון למה שמן המשחה הוא קודש ואילו הקטורת הוא טהור. וי"ל ע"פ מעילה יד. דאיתא שם שבנו את ביהמ"ק בחולין שלא יבוא ליד מעילה, ורק אח"כ הקדישו אותו. וא"כ קטורת הסמים לא עשו קודש רק בטרה זה מובן, כי אם היה עושה קודש היה חשש שימעלו בזה. אבל שמן המשחה היה חייב לעשותו קודש כי כתוב שיש איסור לעשות במתכונתו בחולין ובוזה אמת היה צריך זהירות מיוחדת לכן נכתב בו קודש כדי שלא יעבור איסור. ובקטורת שרי לעשותה בחולין כדי למוכרה.

שבת שקלים. ראוי להביא כאן את דברי המדרש תנחומא וז"ל: ובפרשת שקלים אמר משה לפני הקב"ה רבשיע משאני מת אין אני נזכר. אמר לו הקב"ה, חייך, כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראים אותה לפני, כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן. ז"א שבפרשת שקלים עומד על ידינו משה רבינו וזוקף לראשו של כאו"א.

בדין דאין מביאים מחצית השקל ממטלטלין: רבים הקשו (שקל הקודש א א) מדוע הרמב"ם השמיט את הדין שאין להביא מחצית השקל ממטלטלין (בכורות נא.) הרי לית מאן דפליג בדי"ז. ומשמתי לתרץ שהיות והרמב"ם פסק שכל האדם חייב למכור כסותו בשביל להביא מחצית השקל, ממילא שמעינן שא"א להביא ממטלטלין כי אם היה אפשר אז למה למכור כסותו שיביא את הכסות ויקח עודף. א"כ הרמב"ם כן הביא ד"ז בתוך דבריו.

פרשת שקלים: העשיר לא ירבה. והטעמים של זה, מונח רביעי. אומר הגאון מוילנא שזה מרמז למה שכתוב בגמרא המבזבז אל יבזבז יותר מחומש מנכסיו, וזאת הכוונה העשיר לא ירבה דהיינו שיהא מונח רביעי דהיינו 4 חלקים יניח אצלו ויחלק רק את החלק החמישי לצדקה.

מאמרי מוסר וסיפורים מענייני הפרשה

לחיתוך. ח. בורר – אם נפלה קליפת ביצה לתערובת ומציאה. ט. מבשל – אם הביצה תמה. י. מוקצה – כשישנה הקליפה. נמצא אם כן, שבחנת תבשיל אחד מתבשיל השבת, עלולים לעבור חייו על עשרה איסורים שונים. וכי עוד יש צורך לבאר את חשיבות וחיצות **לימוד הלכות שבת**? (תשובות והנהגות כרך ב' סי' קפא). **ובהקדמה** לספר שמירת שבת כהלכתה כתב: מסתבר כי אחד הטעמים שדווקא מצות שבת על כל פרטיה נשכחת מעיני העם הוא משום שהן כהררים התלויין בשערה, לקרא מוטע הלכות מרובות ועונשיה חמורים. ואכן מסופר על מי שהיה רשע ורש לקש שהיו עוסקים בהלכות שבת במשך ג' שנים וכן מביאר בספרא: זכור את יום השבת לקדשו, יכול בלבד, כשהוא אומר שמור, שהי שמירת הלב אמורה, הא מה אני מקיים זכור, שתהא שונה בפניך. וכבר רבנו יונה בספרו שערי זכרון: ומן הדברים אשר יענם למוכיחים להזהיר ולהעד בעם עליהם, ולשמור ארחות פריץ - במצות השבת, על אודות אבות מלאכות ותולדות, וזכות מהנה נעלמו מעיני רבים, אך אין מגיד אף אין משמע.

בניא כאן כמה סיפורים על אנשים שנושעו בזכות לימוד הלכות שבת: בעת ששהה הרב שטינמן בארה"ב בבית הנגיד ר' שמעון גליק סיפר לו ר' שמעון גאדלה מידידיו יהודי שאינו שומר תורה ומצוות שריו בצרה גדולה וביקש מהרב שטינמן שישוחח עמו. הרב שטינמן הסכים והוסיף כירב שיהודי בצרה אני אלך אל ביתו ונשוחח אתו שם. כשהגיעו לשם אמר לו אותו יהודי שלצערו הגדול אמנם אינו שומר תורה ומצוות אבל כעת בתו עומדת לינשא רח"ל לגוי ובשל כך חייו אינם חיים, לדבריו הוא כבר ניסה את כל הדרכים להניא אותה מזה ולא הצליח. אמר לו רבנו תתחיל לשמור שבת ואז הכל יסתדר וסיכם אתו שיתלמד ספר של קיצור ה'ל' שבת וכך הכל יסתדר. ואכן התחיל הנ"ל ללמוד הלכות שבת ושלומי שבת, לא עבר כמה ימים והחתן נסע באחד הימים על אופניו במרצה ונפל לתוך הנהר וטבע ומת. וכשנשאל רבנו כיצד לקח את האחריות על זה האירוע האם אני ברכתי? השבת ברכה כי היא מקור הברכה.

בספר אמונה שלמה מסופר כדלהלן. סיפר לי רבי אהרון קטנוב שליט"א ראש הישיבה לצעירים אלעד. היה בחור שעד גיל 14 וחצי היה אצלו הכל כרגיל. הוא היה ילד פרח, בריא בגופו ובנפשו. ויום אחד, בתפילת שחרית, הוא הרגיש שרגל שמאל רדומה מעט. הוא ניסה להפעיל אותה, והסיח את דעתו. בשעת ארוחת הבוקר, התחזקה ההרגשה, והבליקטו לחדר השיעורים הוא כבר ממש סחט את רגלו. הוא ביקש לצאת מחדר השיעורים, אולם גש בגדה בו, לבוא היא נשמעת לו. המטפח הקקשר להוריו וביקשם לבוא ולבדוק את העניין. האב, נהג מניית במקצועו, היה בנסיעה, ואימו ביקשה מאחיה לבוא לאוסף בליתם. אחיה נעתה, והאב הצטרף בממשך. הם החליטו לצאת לבית"ח אכילוב בת"א. מיד בהגיעם, הכניסו אותו לסידרת בדיקות מקיפה שהעלתה חרס. המקור לבעיה היה לוט בערפל. האב הושיב את הילד על כיסא גלגלים והם יצאו לרחבי ביה"ח. בדרכם, פגשו פרופסור ירוזניכריוגומומה, והאב פנה אליו בדמעות ובתחנונים שיאות לבדוק את בנו. הפרופסור הכניס את הילד לחדר טיפולים, דקר אותו בידך במחט ארוכה, והילד לא הגיב. הפרופסור נדהם, והודח משאיננו מוכר תופעה כזו. ההורים המיואשים העבירו את בנו ממחלקת למחלקה, אך באף אחת לא היה קצה חוט לפתרון התעלומה. באחד הימים הקשים הללו, הגיע לבקרם דודו של הילד גיסו של האב, והציע לו לפנות לרבי חיים גריינמן. האב נאות, והם יצאו לבני ברק. רבי חיים גריינמן קיבל אותם בחביבות ובשמעו על הבעיה המליץ על פרופסור מומחה בשם פרופ' קונסטנטינוס המתגורר ברחובות. האב נסע אליו ולחץ עליו לבדוק את בנו. הפרופסור הסכים, אך דרש להעביר את הילד לבית החולים אסותא. בשלב זה, השיקו הילד והתגבר הפרופסור אמר שהאפשרות היחידה לבדיקה טובה היא ניתוח, שבו יפתח את הגב ויוכל לבדוק את עמוד השדרה. כאן התערב הגיס ולחץ על האב לקבל ברכה מרבי חיים קניבסקי. שעות שפורות לפני כניסת השבת הם הגיעו לבני ברק וביקשו להתקבל אצל הרב. למרות שהסתיימה קבלת קהל, לא יכלו הגבאים לעמוד מול דמעותיו של האב. הם נכנסו, ורבי חיים, בשמעו את הסיפור הנורא, שאל את האב: האם אתה שומר שבת? האב נדהם: מה פשר השאלה הזו? ודאי שהוא שומר שבת! רבי חיים הורה לו: תתחיל ללמוד הלכות שבת בצורה יסודית ועריינית. לקראת שבת לכו ונלכה. האב התפלא, ואולי אף יורת מך, אך לא שבת דבר. בצאתם, פנה לגיסו בטענה: לשם מה הבאת אותי לכאן? הרב לא ברח אותנו! הרבנית קניבסקי ע"ה שמעה את טענותיו, והתעניינה בעדינות מה ארע. הוא ניסה, והרבנית השיבה: נו הרב בך: לקראת שבת לכו ונלכה. הם שבו לבית החולים והתיישבו ללמוד הלכות שבת. בלילה, נמנם האב על מיטה מתקפלת בחדר בית החולים. באמצע הלילה, הוא שמע רשרשים מכיוון מיטת הילד. הילד בקש לקום. האב מלמל: אבל איך יכול, ושב ונרדם. אחרי מספר דקות קרא לו הילד שוב. הוא פקח את עיניו, והנה, הילד ניצב על רגליו! מהר מאד הוא נוכח לראות מהו לקראת שבת לכו ונלכה.

מסופר בספר בנינים ועבודות. בית הכנסת זכרון משה. רבי שלום שברון ניצב כהרגלו ליד ארון הקודש, ודורש על נושא זיכוי הרבים: כיצד מתגלגל זיכוי הרבים? אספר לכם מעשה שהיה: אווירה של ערב יום הדין עמדה בין שמירת שבת וסיפורים מענייני הפרשה של ירושלים. פניו הדחוקים של האבדן שצעד לחיתוך. ח. בורר – אם נפלה קליפת ביצה לתערובת ומציאה. ט. מבשל – אם הביצה תמה. י. מוקצה – כשישנה הקליפה. נמצא אם כן, שבחנת תבשיל אחד מתבשיל השבת, עלולים לעבור חייו על עשרה איסורים שונים. וכי עוד יש צורך לבאר את חשיבות וחיצות לימוד הלכות שבת? (תשובות והנהגות כרך ב' סי' קפא). **ובהקדמה** לספר שמירת שבת כהלכתה כתב: מסתבר כי אחד הטעמים שדווקא מצות שבת על כל פרטיה נשכחת מעיני העם הוא משום שהן כהררים התלויין בשערה, לקרא מוטע הלכות מרובות ועונשיה חמורים. ואכן מסופר על מי שהיה רשע ורש לקש שהיו עוסקים בהלכות שבת במשך ג' שנים וכן מביאר בספרא: זכור את יום השבת לקדשו, יכול בלבד, כשהוא אומר שמור, שהי שמירת הלב אמורה, הא מה אני מקיים זכור, שתהא שונה בפניך. וכבר רבנו יונה בספרו שערי זכרון: ומן הדברים אשר יענם למוכיחים להזהיר ולהעד בעם עליהם, ולשמור ארחות פריץ - במצות השבת, על אודות אבות מלאכות ותולדות, וזכות מהנה נעלמו מעיני רבים, אך אין מגיד אף אין משמע.

בניא כאן כמה סיפורים על אנשים שנושעו בזכות לימוד הלכות שבת: בעת ששהה הרב שטינמן בארה"ב בבית הנגיד ר' שמעון גליק סיפר לו ר' שמעון גאדלה מידידיו יהודי שאינו שומר תורה ומצוות שריו בצרה גדולה וביקש מהרב שטינמן שישוחח עמו. הרב שטינמן הסכים והוסיף כירב שיהודי בצרה אני אלך אל ביתו ונשוחח אתו שם. כשהגיעו לשם אמר לו אותו יהודי שלצערו הגדול אמנם אינו שומר תורה ומצוות אבל כעת בתו עומדת לינשא רח"ל לגוי ובשל כך חייו אינם חיים, לדבריו הוא כבר ניסה את כל הדרכים להניא אותה מזה ולא הצליח. אמר לו רבנו תתחיל לשמור שבת ואז הכל יסתדר וסיכם אתו שיתלמד ספר של קיצור ה'ל' שבת וכך הכל יסתדר. ואכן התחיל הנ"ל ללמוד הלכות שבת ושלומי שבת, לא עבר כמה ימים והחתן נסע באחד הימים על אופניו במרצה ונפל לתוך הנהר וטבע ומת. וכשנשאל רבנו כיצד לקח את האחריות על זה האירוע האם אני ברכתי? השבת ברכה כי היא מקור הברכה.

בספר אמונה שלמה מסופר כדלהלן. סיפר לי רבי אהרון קטנוב שליט"א ראש הישיבה לצעירים אלעד. היה בחור שעד גיל 14 וחצי היה אצלו הכל כרגיל. הוא היה ילד פרח, בריא בגופו ובנפשו. ויום אחד, בתפילת שחרית, הוא הרגיש שרגל שמאל רדומה מעט. הוא ניסה להפעיל אותה, והסיח את דעתו. בשעת ארוחת הבוקר, התחזקה ההרגשה, והבליקטו לחדר השיעורים הוא כבר ממש סחט את רגלו. הוא ביקש לצאת מחדר השיעורים, אולם גש בגדה בו, לבוא היא נשמעת לו. המטפח הקקשר להוריו וביקשם לבוא ולבדוק את העניין. האב, נהג מניית במקצועו, היה בנסיעה, ואימו ביקשה מאחיה לבוא לאוסף בליתם. אחיה נעתה, והאב הצטרף בממשך. הם החליטו לצאת לבית"ח אכילוב בת"א. מיד בהגיעם, הכניסו אותו לסידרת בדיקות מקיפה שהעלתה חרס. המקור לבעיה היה לוט בערפל. האב הושיב את הילד על כיסא גלגלים והם יצאו לרחבי ביה"ח. בדרכם, פגשו פרופסור ירוזניכריוגומומה, והאב פנה אליו בדמעות ובתחנונים שיאות לבדוק את בנו. הפרופסור הכניס את הילד לחדר טיפולים, דקר אותו בידך במחט ארוכה, והילד לא הגיב. הפרופסור נדהם, והודח משאיננו מוכר תופעה כזו. ההורים המיואשים העבירו את בנו ממחלקת למחלקה, אך באף אחת לא היה קצה חוט לפתרון התעלומה. באחד הימים הקשים הללו, הגיע לבקרם דודו של הילד גיסו של האב, והציע לו לפנות לרבי חיים גריינמן. האב נאות, והם יצאו לבני ברק. רבי חיים גריינמן קיבל אותם בחביבות ובשמעו על הבעיה המליץ על פרופסור מומחה בשם פרופ' קונסטנטינוס המתגורר ברחובות. האב נסע אליו ולחץ עליו לבדוק את בנו. הפרופסור הסכים, אך דרש להעביר את הילד לבית החולים אסותא. בשלב זה, השיקו הילד והתגבר הפרופסור אמר שהאפשרות היחידה לבדיקה טובה היא ניתוח, שבו יפתח את הגב ויוכל לבדוק את עמוד השדרה. כאן התערב הגיס ולחץ על האב לקבל ברכה מרבי חיים קניבסקי. שעות שפורות לפני כניסת השבת הם הגיעו לבני ברק וביקשו להתקבל אצל הרב. למרות שהסתיימה קבלת קהל, לא יכלו הגבאים לעמוד מול דמעותיו של האב. הם נכנסו, ורבי חיים, בשמעו את הסיפור הנורא, שאל את האב: האם אתה שומר שבת? האב נדהם: מה פשר השאלה הזו? ודאי שהוא שומר שבת! רבי חיים הורה לו: תתחיל ללמוד הלכות שבת בצורה יסודית ועריינית. לקראת שבת לכו ונלכה. האב התפלא, ואולי אף יורת מך, אך לא שבת דבר. בצאתם, פנה לגיסו בטענה: לשם מה הבאת אותי לכאן? הרב לא ברח אותנו! הרבנית קניבסקי ע"ה שמעה את טענותיו, והתעניינה בעדינות מה ארע. הוא ניסה, והרבנית השיבה: נו הרב בך: לקראת שבת לכו ונלכה. הם שבו לבית החולים והתיישבו ללמוד הלכות שבת. בלילה, נמנם האב על מיטה מתקפלת בחדר בית החולים. באמצע הלילה, הוא שמע רשרשים מכיוון מיטת הילד. הילד בקש לקום. האב מלמל: אבל איך יכול, ושב ונרדם. אחרי מספר דקות קרא לו הילד שוב. הוא פקח את עיניו, והנה, הילד ניצב על רגליו! מהר מאד הוא נוכח לראות מהו לקראת שבת לכו ונלכה.

מסופר בספר בנינים ועבודות. בית הכנסת זכרון משה. רבי שלום שברון ניצב כהרגלו ליד ארון הקודש, ודורש על נושא זיכוי הרבים: כיצד מתגלגל זיכוי הרבים? אספר לכם מעשה שהיה: אווירה של ערב יום הדין עמדה בין שמירת שבת וסיפורים מענייני הפרשה של ירושלים. פניו הדחוקים של האבדן שצעד לחיתוך. ח. בורר – אם נפלה קליפת ביצה לתערובת ומציאה. ט. מבשל – אם הביצה תמה. י. מוקצה – כשישנה הקליפה. נמצא אם כן, שבחנת תבשיל אחד מתבשיל השבת, עלולים לעבור חייו על עשרה איסורים שונים. וכי עוד יש צורך לבאר את חשיבות וחיצות לימוד הלכות שבת? (תשובות והנהגות כרך ב' סי' קפא). **ובהקדמה** לספר שמירת שבת כהלכתה כתב: מסתבר כי אחד הטעמים שדווקא מצות שבת על כל פרטיה נשכחת מעיני העם הוא משום שהן כהררים התלויין בשערה, לקרא מוטע הלכות מרובות ועונשיה חמורים. ואכן מסופר על מי שהיה רשע ורש לקש שהיו עוסקים בהלכות שבת במשך ג' שנים וכן מביאר בספרא: זכור את יום השבת לקדשו, יכול בלבד, כשהוא אומר שמור, שהי שמירת הלב אמורה, הא מה אני מקיים זכור, שתהא שונה בפניך. וכבר רבנו יונה בספרו שערי זכרון: ומן הדברים אשר יענם למוכיחים להזהיר ולהעד בעם עליהם, ולשמור ארחות פריץ - במצות השבת, על אודות אבות מלאכות ותולדות, וזכות מהנה נעלמו מעיני רבים, אך אין מגיד אף אין משמע.

בחובת וסגולה לימוד הלכות שבת: בילקוט שמעוני תחילת פרשת ויקהל מובאים דברי הקדוש ברוך הוא למשה: עשה לך קהילות גדולות ודרוש לפניהם ברוב הלכות שבת. וכתב החפץ חיים בהקדמתו למשנה ברורה הלכות שבת: ראוי ונכון לכל ירא וחרד לדבר ד' לכוון חבורות ללמוד הלכות שבת כדי שלא יישלבו בהם, ובמדורש אמרו שקולה שמירת שבת כנגד כל המצוות, ולהפך, חילול שבת כנגד כל העבירות. ממילא חובה גמורה ללמוד הלכות שבת, לחזור עליהן ולהכירן היטב. רבי יהונתן אייבשיץ ביערות דבש מסביר מדוע חובה ללמוד הלכות שבת: כי אי אפשר לל במציאות שמישהו מאיסור שבת אם לא ילמד כל הדינים על בורים היטב היטב. וכתב בספר חסידים שכמו שאמרו שואליו ודורשין בלדת הלכות שבת כך יש חיוב על כל אדם לדרוש ולתור ולדעת הלכות שבת ולעבור עליהם לפחות פעם אחת בשנה. הקיצור שולחן ערוך כתב אודות חשיבותה של שבת ושמירת הלכותיה: שבת קודש היא האות הגדול והבטרי, שנתן לנו הקדוש ברוך הוא לדעת כי בשבת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וכל אשר בהם ושבת ביום השביעי, והוא יסוד האמונה, ואמרו חז"ל שקולה שבת ככל המצוות, כל המשנה את השבת כהלכתה כאלו מקיים כל התורה כולה, וכל המחלל את השבת כאלו כפר בכל התורה כולה, ובשבת קיט: אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת שנאמר ומשבתותי העלמיו עיניהם ואחל בתוכם. ופירש מהרש"א: לפי שלא לימוד את הרבים הלכות שבת. עוד אמרו חז"ל כל המשמר שבת כהלכתה, אפילו חטא כדור אנוש מוחליו לו, ואין אדם יכול לשמור שבת כהלכתה בלי ללמוד הלכות שבת ולחזור עליהן תמיד, כדי שיעד האסור המתור. בחור שלח איגרת לחזון איש, ובה התלונן על כך שהוא מתמודד עם ניסיונות קשים מאוד בעבודת ה'. כתב לו החזון איש, שהעצה לזה היא לקבוע סדר קבוע ללימוד הלכות שבת, כי הזוהר הקדוש כותב שמינה מתברכין כל שיתא יומיו, ומי ששומר שבת כהלכתה, יש לו ברכה מיוחדת גם לשאר ימות השבוע שבוהן הוא ינהג כהלכה בכל עניין ועניין. **האגלי טול** כותב שהיות ושמירת שבת שקולה כנגד כל תרי"ג מצוות אי"כ לימוד הלכות שבת הוא כלימוד כל התורה כולה. ולימוד הלכות שבת הוא מחבר אודותו כל השבוע אל השבת ומשפיע עליו כל השבוע את השפע הגדול המגיע מהשבת קודש. **החפץ חיים** היה אומר שבשמים מוציאים אדם מהגהינות למי שמר שבת. והתחיל להתכונן לכבודה. והרב שטינמן היה מוסיף ע"כ שגם מי שלומד הלכות שבת זה נקרא להתכונן לשבת ואם לומד מיום ראשון לכאורה הוא לא יהיה לעולם בנהיגים. **כשהיו מבקשים** מהרב שטינמן חיזוק היה רגיל לומר להתחזק בלימוד הלכות שבת. **בתקופת אחת** הממשלות הירעות שהיו בארצנו היה חילול שבת גדול בא"י ורבי בן ציון פלמן ניסח מודעה ברשות כל גדולי ישראל ובה היה כתוב שראוי שכל אחד ילמד מדי שבת בשבתו חצי הע הלכות שבת.

רבי חיים קניבסקי אומר תמיד שהיחייבים ללמוד הלכות שבת ואין לדחותה בטענה שלומדים גמי וכדו'. כי עיקר לימוד התורה הוא לקיים למעשה, וכמו שאמרו חז"ל (בבמות קט ע"ב): "כל האומר אין לו תורה – אפילו תורה אין לו... אמר קרא, ולמדתם ועשיתם, כל שישנו בעשיה ישנו בלמידה, כל שאינו בעשיה אינו בלמידה". ובלשון חרפה כתב בהקדמת חיי אדם: "כי אם הלימוד אינו כדי לידע לינה התורה ומצותיה, מאי נפקא מינה בלמודו!..." ומשל למה הדבר דומה, למי שברשותו מפעל גדול המייצר סחורה כל העת, אלא שאותה הסחורה מושלכת לפח מיד בצאתה מפס-הייצור. אף כך הוא בעניינו, שאם אין האדם מוצא זמן עבור לימוד הלכה, הוא תועלת יש בלימודו, וכמו שאמרו חז"ל: "אפילו תורה אין לו!". ולאדם חשוב שהיתה לו שעה פנויה בשבת ושאל לרבי חיים מה ללמוד אז ענה רבי חיים משנה ברורה הלכות שבת. וכן הוא אמר שהתיקון קניבסקי סגולה לשי"ק ללמוד עם אשתו הלכות שבת בדברים שנשא **רבי גרשון אדלשטיין** לראשי דרשו אמר כך: המשנה ברורה בהקדמתו להלכות שבת כתב בשם היעירות דבש, שאי אפשר כולל במציאות להינצל מאיסור שבת אם לא לומדים את כל הדינים על בוריים היטב, ולמשל באיסור בור מצוי מאד להיכשל מפני חסרון ידיעה, וכן מלאכת דרש ולישה ומלבן ושאר אבות מלאכות, ובפרט בענין ביטול ושיהיה והטמנה ישיר בזה הרבה חיזוקי דינים שנוגעים למעשה, מי שלא למד את ההלכות עלול בנקל להיכשל באיסורי שבת ופלו ראייתו בעיני אצל שמירת תורה ומצוות, שפעם אחת נפל כתם על הגד, ובני הבית שלא ידעו הלכות שבת רצו להעביר את הכתם עם מים, ולא ידעו כי זוהי מלאכה דאורייתא ממש, ששרייתו זהו כיבוסו, וכן לנער טלית חדשה או לנקות אבק ממוכזע יש בזה איסור מלבן, ויש עוד הרבה דברים מצויים מאד בהלכות שבת שאם לא לומדים את ההלכות עלולים להיכשל באיסורי שבת, לכן יש חיוב מיוחד ללמוד ולדעת הלכות שבת. והוסיף ואמר שעל ידי לימוד ההלכה זוכים לחיים מאושרים, ובשבת יש דברים שפטים שאפשר להיכשל בהם בקלות, מביא **רבי משה שטרנבוך** דוגמה אחת מיני אלף: בדרך הכנת מאכל-השבת הנמוץ בצל וביצים, והוא מונה לא פחות מעשרה (!) איסורים שונים, שניתן לעבור עליהם ח"ו מבלי שמשים, ואילו הם: א.ש. בורר-כשמקל הביצים. ב. טוחן-כשחותך הבלצל. ג.ש. כשמוסיף שמן. ד. ממרח – כשמחליק הסלט בשעת הגשתו. ה. מוחך – כששובר קליפת הביצה. ו. מעבד – כשמוסיף מלח. ז. עובדין דחול – כשמשמש בכלי מיוחד

מסופר על רבי שמעון נתן בידרמן האדמו"ר מלעלוב: גם בית הכנסת הנפס לקראת שבת מלכתא היה רבנו מעורר תמיד ומהבחורים שהיכולת בידם היה דורש ומבקש להתכנס ביום שישי אחיה'ץ להתכונן לקראת שבת בהלכות שבת כשהוא חוזר ומשנן ללא הרף שזמנים קדושים אלו חלילה לבאדם לריק ואף ייסד להם את כוללי שישי שבת בבית מדרשו שיהיה מתן שכהר בצידה כדי ללמוד את הצבורים הצעירים העמלים בתורה. עד כמה העריך ענין זה ניתן ללמוד מהעובדה שמספרים החסידים שפעם אף שידל אדם נכבד בעיר ברק שיתפח אף הוא לו כולל שישי שבת לבחורים שילמדו בו הלכות שבת ואלו לו סכום גדול כעידוד להתחלת מפעל זה, ובתוך הדברים אמר לו תדע שזה דבר גדול מאד ואף תוכל לראות ישועות על ידי זה. הוא קיים את דבריו ואכן זכה לראות בזה ישועות גדולות כמה פעמים. האבדן שהיה משגיח ומוסר את השיעור לבחורים היה חשוך בניס כמה שנים ולאחר שהתחיל עם המסגרת הזו נפקד לטובה. **בספר אורח דוד** על רבי דוד בה"ר' מגדולי ירושלים מסופר כך: בעת שבשכונת הבוכרים שחיקו בכדורגל בשבת, ויצא רבנו למחות ושטר פרש הפילו ארצה ורצה לדרוך עליו עם הסוס, ולולא שרבי חיים נהג נשאר בחיים, כשחזר לביתו אמר, אך, זהו פיקוח נפש ואסור ללכת להפגנות. אולם מצא דרך חסיד להביא את זעקת השבת יום ועשה מעשה, וייסד בבתי הכנסת של ירושלים י"ב שיעורים במ"ב ה'ל' שבת. ובשכונת שערי חסד הוא בעצמו היה מוסר את השיעור כל יום, וכי"כ היה יקר בעיני לימוד ה'ל' שבת שאפי' בערב פסח היה מלמד ה'ל' שבת וטענתו הרי יש כי"כ הרבה מכשולים שקיילה אין לא ודעתיו את ההלכה. וגם בביתו קיים שיעור קבוע לילדות הקטנות הנכדות והיננות בהלכות שבת, השיעור היה מתחיל בערך ב-11.30-12.00 כדי שישפיקו הנכדות הגרות בריחוק להגיע לשיעור, השיעור היה מתנהל באופן שהוא היה אומר לחתנו רב אברהם ויסיפיש מה לומר, והוא היה חוזר על זה ומסביר ביוזם טעם לילדות הצעירות. ובסוף השיעור חילקו כמה סוגי מאכלים כדי שיברכו ע"ז ברכות, ויקיימו מצוות מאה ברכות.

רבי בנימין קירשנבום אשר שימש את האדמו"ר מקאלוב זצ"ל במשמש כיום את האדמו"ר יבדלחטו"א עולה מידי יום ביומו באוטובוס מבני ברק לירושלים, ובדרך מוסר שיעור בהלכות שבת. באחד הימים פונה אליו נהג האוטובוס ומספר לו את סיפורו האישי כי כשהיה שנים רבות נשואה בתו ועדיין לא זכתה לשי"ק. רבי בנימין המליץ לו שהמשפחה תקבל על עצמה לימוד הלכות שבת ואכן הנהג מר משה הררי ממושב מצליח מספר קיבלו ע"ע אני יחד עם חתני ובתי ללמוד את שבת הלכות שבת, והתמדתו בזה ותוך עשרה חודשים זכינו לעשות ברית מילה. מתוך פניני פרשת השבוע.

ידיעות חשובות וכן דברים מגדולי ישראל, ערוך בדרך של שו"ת

לדבר ולשוחח ע"כ בבית ולהיאנח יחד עם בני הבית על מה עשה ה' כך וגם זה לא יותר מידי. ועי' בעמודיה שבעה'.

שאלה: מתי הוא זמן גרוע מאוד לחלוקת בבית? **תשובה:** הבן איש חי כותב שבבניית ובליל השבת זה זמן מאוד מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו ולכן הסטי"א פועל המון שיריבו אז. וכן הביא רבי חיים פלאגיי והחת"ס. ורבי משה אריה פרינד סיפר שהיה צדיק נשטר ששמו נפשו למות ע"מ שיהודי לא יכעס בשעתו ליל שבת.

שאלה: אדם אמר לבנו שאם יתנהג יפה כל החורף ויגיע בזמן לחיידר הוא יקח אותו לטיול של שבוע לחו"ל. האבא שלא האמין שזה יהיה ורק אמר זאת בתור הגזמה כמה מוכן להשקיע שהבן יעשה נח, והנה להפתעתו חדר קרר, האם יתן לבנו מה שעשה נח, למרות שזה דבר שמאוד גדול על מידותיו ולא מקובל כלל בחברה שלו? וכדו': **תשובה:** איתא בסוכה מו: שמה שהאב אמר לילדו שיתן לו הוא חייב לתת, ואם יכול לתת דבר באותה הורה שהילד מביע את הסכמתו יעשה, אבל אם לא עליו לעשות ד"ז, כן פסק רבי גרשון אדלשטיין. ואותו הדבר כשאומר בלי"ג ג"כ עליו לקיים, כי חזרתו הוא עלול לאבד את אמונו של הילד.

שאלה: ידוע מחז"ל שבשעת מריבה על האדם לשתוק, ומוזכר לא מפסידים, האם יש מקרים שעל האדם לדעת? **תשובה:** אם יש ילד שמתעללים בו סתם כך בכיתתו, על הילד לא לתת שיריבצו לו. במילים אחרות לחזור. ויש לתנן את הילד שבבוא מקרה כדי שלא יגיע למצב יותר גרוע, למנוע שישזיקו לו ככל העולה על רוחם. מהרב שטינמן.

שאלה: כשאדם רואה את הילד שלו מתקשה במשהו מה עליו לעשות? **תשובה:** דבר ראשון צריך לדעת מה מטרות החינוך של הילד, שהיא לעצמן אותו לעצמאות הרוחנית שלו, והיינו שייצד להתמודד לחיים עם כל המצבים שיש. ובעודם תחת חסות ההורים צריכים הילדים ללמוד לסבול, ולהתרגל למלאות תפקידים שעליהם יהיה לקיים בהיותם אנשים עצמאיים. וככל שהילד יתרגל להיות בצד הנותן, האחראי, החייב, כך יגדל להיות אדם שנושא באחריות כלפי אשתו וילדיו, וכלפי הקהילה שלו. והנה כל הורה באופן טבעי מעוניין מאוד בכל רגע נתון שיהיה לילד שלו הכי קל, בלי נסיונות וקשיים, וא"כ כשאדם רואה את הילד שלו מתקשה, טועה או מועד ויש אפשרות לעזור לו, מיד הוא מתייצב לעזור כדי להסיר מהילד את הצורך להתמודד בחיים כי זה עיקר התפקיד שלנו, וכל עוד שהכישלון יהיה נסבל עדיף את הכישלון כדי לבנות לו תהליך למידה והתמודדות. וצריך לזכור שלמדת את הילד לקחת אחריות צריך הרבה סבלנות ולא להישבר מתוצאה לא מושלמת. וכמו ילד שלומד לרכוב על אופניים הוא צריך להיתקע בעמוד ולהיפצע לפעמים, כך ילד שרוצים שילמד לבנות אחריות עליו להיפצע קצת, והתוצאה תהיה ענקית. גם בלתי קורה הרבה פעמים איעשה מתחילה לאפות חלות בהתחלה קור לא הכי מוצלחות, יש שבסופו של דבר היא מצליחה להוציא חלה תפוחה, שחומה ומהודרת, הכי מוצלחת שיכול להיות. וכשזה קורה ההרגשה היא שהיה משתלם לעבור את כל שנות הניסיון.

שאלה: כשרוצים לחנך את הילדים לערכים של תורה ומצוות מה הדרך לכך? **תשובה:** לומר על עבירה שזה אסור ועל מצווה שזה מצווה, זה לא מספיק. אלא צריך לתת לו הרגשה שמצווה נותנת חיים טובים לאדם, ועבירה או מידות רעות נותנות חיים רעים לאדם. ולהחזיר לילד את העניין שאם הוא רוצה חיים מאושרים אז זה רק ע"י שמירת התורה. וכמו כן צריך שגם האבא יתנהג בדרך התורה ואם האבא לא מתנהג בדרך התורה אזי לא יעזור שום חינוך מצדו. ואבא שבדרך כלל לא נהנה מלדבר בתפילה אין לו מה לצפות מהבן שלו, כי גם אתה מראה שדיבור כשדחוף מאוד אתה עושה אותו אז מה אתה רוצה מהבן שלך. הרב דאיימנט רעיון נפלא אמר להחזיר ערכים טובים ואלו דבריו: הנה בישיבת מסלבודקא עליית רביעי היא עלייה מכובדת, כי פעם הסבא מסלבודקא עלה לתורה לרביעי ומאז זו נהייתה העלייה של הבחורים החשובים בישיבה. רבי אליהו לפיאן עשה מבצע בישיבתו שהבחור הכי חשוב הוא יזכה לנקות את בית המדרש. אותו הדבר אם הורים יעשו מבצע שהילד שהתנהג הכי טוב הוא זה שיריד את הכלים בסוף הסעודה ומי שלא אז לא תהיה לו את הזכות הזאת, או אז יכנס לילדים ערך גדול לעזור בבית. ומה שמקריינים בבית לילד זה נשאר אצלו לנצח.

מדור זה יש להימנע מלקרוא בשבת: הרעיונות של השבוע: א. רעיון להלבנת שנינים: לצחצח את השנים עם סודה לשתייה ואח"כ יש לשתוף את הפה היטב. עוד רעיון: לנקות את השנינים עם החלק הפנימי של קליפת התפוז. **ב.** להרחקת יתושים בלילה: להתזו בושם על הכרית זה מבקרי ארסות. **ג.** להימנע ריח בעגלים יש לפזר בתוכם טלף. ויש עוד דרך להימנע סודה לשתייה במשך הלילה אל כיוון שזה שורף יש לנקות היטב בבוקר שלא ישאר סודה כלל.

שאלה בחושן משפט: שכר דירה מרוהטת וניזוקו הרהיטים, האם השוכר חייב לשלם? **תשובה:** הנה הדירה עצמה נחשבת קרקע, אבל הרהיטים אינם קרקע. אלא יש לדון באיזה קנין נעשה השוכר שומר על הרהיטים, שהרי שיטת הרמב"ם המובא בשו"ע בכמה מקומות וכן פסק השי"ן ששומר אינו מתחייב אלא בקנין. וגואה שהשוכר נהיה שומר על הרהיטים בקנין אגב, או קנין חצר. שהרי חצר שכורה באופן המשמיש רוצה שהשוכר יקנה בחצר ואז קונה השוכר לכו"ע. משפטי אהרן.

זה צריך להיות מתוך שמחה שזוכה הוא לדבר עם המלך שחפץ היטב עמו.

שאלה: חכם רבי חיים קניבסקי למד בצעירותו והיכן היה שוהה בשבתות? **תשובה:** רבי חיים סיפר רבות על תקופת לימודו בלומזה. בזמנו הוא למד בישיבה עם רבי שמואל רוזובסקי, רבי אליהו מישקובסקי, רבי זלמן רוטברג וחברותם שהיו מבוגרים ממנו, הוא עצמו לבד בחברותו. עם רבי משה סולוביצ'י, רבי חיים סרנא, רבי דב וינטרוב, רבי מאיר צבי ברגמן ועוד. (עוד סיפר רבי חיים שהרב מפוניבז': מאוד רצה שיבוא ללמוד בישיבת פוניבז' שהיא נפתחה והחזו"א אמר לו שלא ילך כי לא סוגרים ישיבה. ולא אמר לרב מפוניבז' למה לא הולך, והרב מפוניבז' הקפיד עליו). על פי רוב רבי חיים קניבסקי היה נוסע לשבת לבני ברק לשעות במחיצת החזו"א, אהרל היו גם כמה שבתות וכן ביו"כ שנושא בישיבה, והורה על החזו"א להדליק לוקס שיכול להועיל שיכול לראות גם בלי האור.

שאלה: איך מקבלים טעם בלימוד? **תשובה:** כשמבינים היטב את הסוגיה, מרגישים את מתיקות התורה.

שאלה: בימים אלו אימרה הממשלה הרעה את חוק הגיוור הגרוע, האם יש לנו משה לחשוש מכך? **תשובה:** ברור שאנו לא נניק מכך באופן ישיר אבל מכיוון שאנו ערבים לכלל ישראל מחובותינו לדאוג שאף יהודי לא יכשל, ולכן אם החוק יעבור יצטרכו לכתוב ספר יוחסיין כדי שכל אחד יוכל להתחנך רק על פי התורה, והדבר יועיל לגרום לקרע בעם שיהיו ספרי יוחסין שבהם יכתב מי התגייר באופן המתיר ומי לא. ואזון כהנא שחושב שעושה מהפך עוד יתחרט ע"כ רבות ובתקווה שלא תצלח מוזימותיו.

שאלה: לפני 14 שנים נכנס מחבל בעבד בסביבת ישיבת מרכז הרב ורצה 14 מהבחורים היידי עד שחוסל ע"י אחד מאברכי המקום, האם מאז שינו משהו בעניין העסקת בני מיעוטים בתוך עולם הישיבות? **תשובה:** נקדם בקצרה את הסיפור שהתרחש אז: ביום חמישי ליל ר"א חודש אדר ב' הגיע המחבל לישיבת מרכז הרב. הוא נשא בידי קופסת קרטון גדולה שבה החביא רובה. הוא נכנס לחצר הישיבה בכניסה הראשית, הניח את קופסת הקרטון, הוציא ממנה את הרובה, ופתח באש כך קבוצת תלמידים שישבת ירושלים לצעירים וישבת מרכז הרב שעמדו בכניסה לפנימיית הישיבה, הנמצאת מול מדרגות הכניסה. ורצח שלושה תלמידים. לאחר הירי הראשוני פנה המחבל לספריית הישיבה והחל לירות בשוהים במקום. מירי זה נהרגו חמישה תלמידים נוספים ונפצעו תשעה נוספים, שלושה מהם קשה. שיבד עשר תלמידים אחרים ניצלו כשהסתגרו בכיתת לימוד המועדה לספרייה וחסמו את הדלת בעזרת שולחן כבד. שוטרים שהיו במקום לא עשו כלום. מיד לאחר מכן הגיעו למקום אחד מאברכי הישיבה הרב יצחק דרון, שהיה חמוש באקדה, ושוטר בשם דוד שפירא, בוגר הישיבה המתגורר בסמוך, שניהם ירו במחבל והרגו אותו בפתח הספרייה כ-15 דקות לאחר תחילת האירוע. בתקופה שלאחר מכן נוהרו שלא להעסיק בני מיעוטים בעולם הישיבות אך כיום רק בתקופות של מתח נזהרים קצת בזה, ובשאר הזמן מסתמכים על הרוב שחפצים בכסף, ולא ביגן עדין המובטח להם.

שאלה: מה המשמעות המעשית לחיי היומיום שאפשר ללמוד מדברי המשנה באבות יב'מקום שאין אנשים השתדל להיות אישי? **תשובה:** ידוע שבני אדם מפסידים המון בגלל שהם מהססים לעשות צעד פשוט המאפשר להם סיכוי לקידום, לרווח ואפי' להצלחה. והדבר הזה נובע מעצלות, מאי נעימות, מחוסר אמון או מחוסר שחיון עצמי של האדם בעצמו. והדבר הנכון לעשות במקומות שצריך את להיות יז תומכת, להושיט יד לעזרה, ליוזם דברים, ולא לשבת רגל על רגל ולעזוב לאחרים חילם, והכלל הוא לא להיות עצלים, אלא להושיט יד בכל מקום שצריך אותם, ואל לו לאדם להסתמך על אף אחד.

שאלה: יש אנשים שכל מיהמה הם בפחדים ורעדות מכל מיני מחלות פיגועים תאונות וכדו'. ומרוב פחד הם מפחדים לנסוע למקומות לא צאת מהבית. האם זו הנהגה טובה להיות כך? **תשובה:** לא! וזו הנהגה מאוד לא טובה, ופחדו צביון חסאים. וכתוב בברכות דף ס. שמי שפחד אז בסוף ח"ו באה לו הצרה. ובסנהדרין ק: איתא שהדאגה מניקה לגוף וגורמת למחלות. וכל זה בא ממיעוט אמונה. ואם היה מאמין באמונה שלימה שהכל בא ממיעוט וא"כ אם ח"ו נזר עליו אז אין עצה ואין תבונה כנגד ה', אז לא היה מפחד כלל. ואין לאדם לפחד רק מחשש שמא יעבור עבירות. והשתדלות צריך, אבל פחד ודאגה אסור אלא רק במקום שיש סכנה אמיתית בדרך.

שאלה: איתא ברמב"ם אחד מכללי הנהגת הבית הוא ילא להיות עצבי מה פירושו? **תשובה:** הבית הוא לא מקום לעצבות, וגם אם הראש כולל צעק עליון שאיחרת, או עבודה הבוס העיר לך על עבודה מסוימת. לא אף קודמת, כל העצבות היא עד הבית. בבית צריך לשמוח בחלקך ואל העצבות ישאר בחוץ, ואם חושש שיגנבו לו את זה, לא נורא אדרבה שיגנבו. ואם רואה שלא יכול להיות שמח, שגידי שיצא רגע החוצה ושמ יירגע. וגם אדם שכל ימיו בעצבות, בבית להיות בשמחה ולא להראות עצבות כלל. וכתוב במדרש על אחד שהיה לו יום לא מוצלח והוא הגיע לבית וסיפר זאת לאשתו ומאז אשתו לא כיבדה אותו יותר. לכן תמיד ישר שהיה לו יום מוצלח והוא שמח. וכל זה הוא מדברים שנעשים עמו אבל מצרות הכלל, אדרבה, עליו

שאלה: בשבת זו אנו קוראים כבר פעם רביעית בתקופה האחרונה על חשיבותה וקדושת השבת, באיזה עניין על בני התורה מוטל להתחזק מאוד בשבת? **תשובה:** רבי אהרן קוטלר עורך רבות שיש אברכים שמבזוים שליש זמן מהחיים שלהם ולא לומדים בו ואח"כ מתפלאים למה נכשלים. צריך לדעת, אומר רבי אהרן, שאדם המפסיק בלימוד בימי שיש שבת ואף יש המהדרים מיום חמישי אחה"כ, הרי זאת הסיבה לחוסר ההצלחה שלהם בדרך לעלייתם, עי"ד. ויש להוסיף את דברי הח"ח שהלימוד בשבת הוא שווה ערך ללמוד של כמה חודשים בימי החול, והיינו שהע בשבת שווה אלף שעות בחול, ולכן יש יצה"ר מיוחד למנוע מהאדם ללמוד בשבת. כמו"כ יש מכתב ידוע מהח"ח בגנות האנשים שמשקיעים בשבת שעות רבות לקריאת עיתונים ומוספיהם. ומופיע בספרי גדולי הפוסקים (דרישה או"ח תל. ראשית חכמה. ב"ח סימן רצב) שבשבת יש ס"ד לזכות בלימוד והוא משפיע ג"כ על הצלחת הלימוד של כל השבוע. והחודשים הגדולים נוצרים בשבת. וחומרת הבטלה מלימוד בשבת היא גדולה וגורמת לאדם לדרת מנכסי כמבואר בגיטין לח: והעצה להצליח בכך היא ע"י קביעות ללמוד גמי' מסוימת עם חברותא.

שאלה: במה נעשה ועתל? **תשובה:** כתוב שהנשיאים הביאו את אבני השוהם ואת אבני המילואים לאפוד ולחושן. אומר רש"י הנשאים כתוב חסר משום שנתעללו מתחילה ואמרו אנחנו נביא את מה שיחסר ובסופו של דבר לא חסר. ולכן נעשו ונחסרה אות משמם. וצריך לומר שחסרון אות מהשם הוא פגם גדול. רואים שהעונש על עצלות הוא עונש גדול, למרות שכל עשה בפועל שום דבר גרוע. שלמה המלך במשלי 'אמר עצל ארי בחוץ בתוך רחובות ארצח', 'אמר עצל שחל בדרך ארי בין הרחובות הדלת תסוב על צירה ועל על מיטתו'. וביאר רבינו יונה שהעצלות מביאה את האדם לפחד מכל מיני דברים לא אמיתיים, וגורמת לו לא ללמוד תורה. וכתוב במדרש על הפסוק הני"ל שכל התיורצים בעולם נובעים מהעצלות. וכמו שרואים שכשאדם בעת צרה הוא עושה דברים למעלה משכל אנוש, דברים שטמדי הוא לא עושה כי הוא עצל. והעצלות היא דבר שרודף את האדם כל היום, מהרגע שקם בבוקר משלל עולף ייצר העצלות ואח"כ עם התפילה מתחילה ועד הסוף, ואח"כ בסדר וכו' וכו'. ומידת היוזרות להתרגל כל דבר לעשות מיד היא הנותנת להצלחת החיים. והנה צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה והיינו מיד ועושים, לא מדברים איך ומה ומתי יעשו וזהו תחבולותיה של הייצר, מה נלמד, איפה, מתי, יש, עמי, איזה קפה נשתה, ועד ש. נגמר זמן הלימוד. וכבר לא עושה כלום. אלא מה כן? מיד קמים ועושים, כבוע שונדרז לישא את רות ולהמרת נפטר ואילו לא היה מזדרז לא היה נושא אותה ולא היה לנו דוד המלך.

שאלה: השבוע אנו קוראים על מוצב וקרבות שמכפרים, איזה כפרה יש כיום במקום הקרבנות? **תשובה:** אמירת קרבנות היא כמו קרבנות קרבנות. עוד דבר יש, אפשר לעסוק בחסד וכאמרו חסד חפצתי ולא זבח ועשיית חסד היא מכפרת יותר מקרבנות, ובלבד שלא יעשה את החסד על חשבון המשפחה. למשל אשתו מחכה לו בבית ומצפה לבואו והוא עוזר לאיזה חבר. או שהוא רוצה לתת את הדירה בזמן שזה על חשבון בני ביתו ע"ז לא נאמר חסד.

שאלה: מהי סעודת מלווה מלכה וסגולותיה? **תשובה:** הרי"צ גאות הביא שהוא סגולה לפרנסה. ומובא בקדמונים שהוא סגולה לרפואה שלימה. וכן מצילה את האדם מחיובת הקבר. וכן סגולה ללידה קלה.

שאלה: בפרשה שלנו מובא מראות הצובאות, ורש"י מביא שבהן רואות בנות ישראל ומתקטטות. כיצד התפתח המראה (ראו) עד שהגיע למראה שבדורינו? **תשובה:** ארכיאולוגים גילו במקומות שונים בעולם כל מיני מראות. בטרקיה נמצאו מראות שיוצרו מזכוכית געשית. במוריקה נמצאו סלעים מלוטשים ששימשו כמראות. מהמצאים הראשונים של מראה ממתכת נמצאו בארם הנריים ובמצרים שם נמצאו מראות עשויות מנחושת מלוטשת. ובמערב מדבר יהודה נמצאו לפני שנים שנים שתי מראות מתקופת מרד בר כוכבא שהיו עשויות מעיגול מתכת מבהיק (נחושת-קלל) במסגרת עץ עטופה קלף אדום, עשוי משני חלקים. לפני קרוב למאתים שנים סימא גרמני יצר את מראות הזכוכית-כסף המוכרת לנו כיום. המראה מורכבת משכבה דקה של מתכת המוצמדת לזכוכית בתהליך של התקנת המתכת, שיטה זו איפשרה לייצר מראות בכמויות גדולות בעלות נמוכה. כיום רוב המראות מיוצרות מכסף או אלומיניום המוצמד למשטח הזכוכית.

שאלה: כשמרחשות עמותה במקום אחד יום מורה רבי חיים קניבסקי למה? **תשובה:** לומר תפלת יום כיפור קטן. וידוע הסיפור עם הסטיפלר שאמר לאחד שני מאחיו נפטרו צעירים לומר תפילת יו"כ"ק, ובמשך שנים רבות הוא הקפיד ע"כ. יש אומרים כי הוא נפטר בחודש שלא אמר בו תפילת יו"כ"ק. שביבוע הקרוב זה הודמנות לומר יו"כ"ק.

שאלה: איך אפשר להתגונן בקלות מפני מחשבות רזות שמתעוררות בתפילה? **תשובה:** המסילת ישירים כותב שאדם שרוצה שתפילתו יתקבלו יצייר בדעתו שעומד לפני המלך ואותו מלך יכול לתת לו כל מה שמבקש בלי גבול והוא מדבר עמו פנים בפנים והמחשבות הרעות שטורדות אותו הם אנשים שכביכול לא מעוניינים שיצליח אצל המלך ומנסים להעיף אותו מהמלך לכן לא יתיחס אלא יהיה מרוכז בישיבתו מול המלך ומובטח שבדרך זה ייענה. ודבר

